

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLARIN DEPOLAMASI, ARINDIRILMASI, SÖKÜMÜ VE İŞLENMESİNE İLİŞKİN TEKNİK USULLER TEBLİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar, Dayanak

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı; ömrünü tamamlamış araç teslim yerlerinin, depolama alanlarının, geçici depolama alanlarının, işleme tesislerinin ve bu araçlardan kaynaklanan parça depolama alanlarının tabi olacakları kriterlerin belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, ömrünü tamamlamış araç teslim yerlerini, depolama alanlarını, geçici depolama alanlarını, işleme tesislerini ve bu araçlardan kaynaklanan parça depolama alanlarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu tebliğde geçen;

- Atölye: Ömrünü tamamlamış araç arındırma ve söküm işlemlerinin gerçekleştirildiği, bir veya birden fazla perona sahip kapalı alanı,
  - Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,
  - Peron: Bir aracın arındırma ve söküm işlemlerinin yapıldığı atölye içinde belirlenmiş çalışma alanını,
  - Yönetmelik: 30/12/2009 tarihli ve 27448 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmeliğini,
- ifade eder.

Dayanak

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğ; 29/12/2009 tarihli ve 27448 sayılı Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Araç Teslim Yeri ve Geçici Depolama Alanı Teknik Özellikleri

Araç Teslim Yerleri

MADDE 5- (1) Ekonomik operatörlerce ömrünü tamamlamış araçların araç sahibinden teslim alınarak araç kayıttan düşme ve bertaraf formu işlemlerinin yapıldığı yerlerdir. Teslim yerlerine getirilen araçlar atmış günden fazla tutulamaz ve araç sayısı on adedi geçemez. Teslim yerleri,

- Parlayıcı, patlayıcı yanıcı malzemelerin depolandığı benzin istasyonları, tüp dolum tesisleri gibi alanlarda kurulamaz.
- Zemini beton ile kaplanır.
- Kaza yapmış araçların üzeri branda ile kapatılır.
- Araç kayıttan düşme ve bertaraf işlemlerinin yapılabilmesi için idari büroda Bakanlık veri sistemine internet erişimli bir bilgisayar ve bilgisayara bağlı yazıcı bulunur. Çevrim içi veri sistemi uygulamaya alınıncaya kadar bu yerlerde kayıttan düşme ve bertaraf formları basılı olarak temin edilir.
- Teslim alınan araçlar altmış gün içinde anlaşmalı çevre izin ve lisanslı bir geçici depolama alanına sevk edilir.
- Teslim yerinde “Ömrünü Tamamlamış Araç Teslim Yeri” ifadesinin yer aldığı sabit bir tabelanın bulundurulması zorunludur.

Geçici Depolama Alanları

MADDE 6- (1) Ömrünü tamamlamış araçların arındırılarak sökümünün yapıldığı ve araçtan çıkarılan parçaların yeniden kullanıma hazır hale getirildiği tesislerdir. Bu tesisler ömrünü tamamlamış araç deposu, idari büro, atölye, yeniden kullanılabilir parça deposu, atık deposu, soyunma odası, duş ve tuvalet kompleksinden oluşur.

1) Ömrünü tamamlamış araç deposu

Tesise getirilen araçların kabul işlemlerinin yapıldığı ve otuz gün içinde arındırılmalarının tamamlanması için bekletildiği kısımdır. Çatı katı, bodrum katı, asma katlar, yan yollar gibi yerler araç deposu olarak kullanılamaz. Depo aşağıdaki koşulları sağlar.

- Peron başına en az 100 m² depolama alanı
- Geçirimsiz zemin
- Sızıntı, döküntü ve yıkama sularının toplanmasını sağlayacak ızgaralı drenaj kanalları
- Drenaj kanallarına bağlı yağ tutucu
- Rafli depolama yapılması halinde azami 2 katlı raf sistemi

2) İdari Büro

Kayıtların tutulması, idari iş ve işlemlerin yürütülmesi için oluşturulacak büroda aşağıdaki donanım bulundurulur. Alanı 20 m² den az tutulamaz.

a) Araç Kayıttan Düşme ve Bertaraf Formu işlemlerinin “Çevre ve Orman Bakanlığı Ömrünü Tamamlamış Araç Veri Paylaşım ve Barkot Sistemi” üzerinden yapılabilmesi amacıyla internet erişimli bilgisayar ve buna bağlı yazıcı

b) Yönetmeliğin 20 nci maddesinin 1 inci fıkrası gereğince yapılacak yıllık raporlama için excel formatında hazırlanmış veri tabanı

3) Atölye

Atölye; malzeme ve ekipman alanı, peron alanı, yıkama ve taşıma alanlarından oluşturulur ve en az aşağıdaki ölçülerde kurulur.

Kategori \ Alan (m2)	Malzeme ve ekipman alanı	Peron alanı	Yıkama ve Taşıma alanı	Toplam alan
M1 ve N1	25	50	50	125
Otobüs, Kamyon ve İş Makineleri	25	100	100	225
M1 ve N1, Otobüs, Kamyon ve İş Makineleri	25	150	100	275

Peron sayısı artıka toplam alana peron alanı kadar alan ilave edilir. Her üç peron ilavesinde toplam alana bir yıkama ve taşıma alanı kadar daha alan ilavesi yapılır.

Atölye aşağıdaki koşulları sağlar.

a) Geçirimsiz zemin

b) Sızıntı, döküntü ve yıkama sularının toplanmasını sağlayacak ızgaralı drenaj kanalları

c) Drenaj kanallarına bağlı yağ tutucu

ç) Peronda M1 ve N1 araçlar için lift veya forklift, daha büyük araçlar için vinç veya kanal

d) Yangın algılama ve söndürme sistemi

e) İç ortam havalandırılması için kuru ve çöktelmeli filtre sistemi

3.1) Atölyede kullanılacak ekipman ve malzemeler

Atölyede yer alması gereken ekipman ve malzemeler aşağıda sıralanmıştır.

a) Motor yağı, transmisyon yağı, şanzıman yağı, hidrolik yağı, soğutma sıvıları, antifriz ve fren sıvıları boşaltılmasını ve boşaltılacak sıvıların tanklara alınmasını sağlayacak aspire cihazları

b) Sıvılaştırılmış gaz tankı boşaltma ekipmanı

c) Klima gazlarının çekilmesi ve depolanması için özel ekipmanlar

ç) Hava yastıklarının nötralizasyonu için ekipman

d) Kriko

e) El breyzi

f) Tezgah tip matkap

g) Seyyar LPG kaçak dedektörü

ğ) Açık ağızlı anahtar takımı, kombine anahtar takımı, yıldız anahtar takımı, allen anahtar takımı, boru anahtarı

h) Oksijen kaynağı takımı veya mekanik kesme aparatı

ı) Boru kesme aparatı, demir testeresi

i) Ege takımı

j) Pens, pense ve tornavida takımı

k) Plastik tokmak, çekiç

l) Seyyar breyn

m) Korumalı seyyar lamba

n) Muhtelif çekirtme

o) İş sehpası

ö) Cam ve lastik sökme aparatı

p) Atıkların biriktirilmesi için konteynerler

r) Yağ ile kontamine olmuş yüzeyi temizlemek amacıyla absorban (emici) malzeme ile yağ çözücü

3.2) Atölyede arındırma ve sökümün yapılması

Atölyede sırasıyla aşağıdaki iş akışı takip edilir.

a) Ömrünü tamamlamış bir aracın arındırma ve söküm işlemlerine başlamadan önce araç söküm kılavuzu ya da Uluslararası Söküm Bilgisi (IDIS) sistemi incelenir.

b) Elektrik kontağıyla oluşabilecek kazaları önlemek amacı ile yakıt tankı boşaltılmadan önce araçtan akü çıkarılır.

c) Araç içinde herhangi bir elektrik akımı kalma ihtimaline karşın hava yastıkları akünün çıkarılmasından en az 20 dakika sonra çıkarılır.

ç) Yakıt tankı ve motor yağı boşaltılır.

d)Vites kutusundaki (manual ya da otomatik) transmisyon yağı ile diferansiyeldeki transmisyon yağı boşaltılır.

e)Radyatörün içerisindeki antifiriz sıvısı boşaltılır.

f)Hidrolik yağlar; fren sıvısı ve eğer araçta varsa debriyaj sıvısı, araçta güç destekli direksiyon sistemi varsa direksiyon sıvısı boşaltılır.

g)Cam yıkama suyu boşaltılır.

ğ)Süspansiyon sistemindeki amortisör sıvıları boşaltılır.

h)Katalizör sökülür.

ı)Klima gazları boşaltılır.

i)Araçta LPG tankı varsa boşaltılır.

j)Yönetmeliğin Ek-2'sinde listelenen ve (X) işareti ile işaretlenmiş olan tehlikeli madde (kurşun, civa, kadmiyum, artı altı değerlikli krom) içeren parça ve malzemeler araçtan sökülür.

k)Yeniden kullanılabilir parçalar araçtan sökülür ve Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin 5 inci fıkrası doğrultusunda yıkama ve temizleme işlemleri tamamlandıktan sonra barkodlanır.

l)Lastikler, jantlar ve kurşun balans ağırlıkları sökülür.

m)Hava yastıkları güvenlik koşulları sağlanmış özel bir alanda patlatılarak imha edilir.

4) Yeniden kullanılabilir parça deposu

Sökülen parçaların satışa sunulduğu depolardır. Alanı 85 m²'den az tutulamaz. Bu bölümde aşağıdaki koşullar sağlanır.

a) Sökülmüş, temizlenmiş ve barkodlanmış parçaların depolandığı kapalı depo

b) Depo içinde her parçaya uygun raf sistemi

c) Betonarme zemin

ç) Yangın söndürme tüpleri ve pasif havalandırma

d) Yağ ile kontamine olmuş yüzeyi temizlemek amacıyla absorban (emici) malzeme ile yağ çözücü

5) Atık deposu

Ömrünü tamamlamış araç arındırma ve söküm işlemleri esnasında oluşan atıkların depolandığı yerlerdir. Sıvı atık deposu, katı atık deposu ve hurda depolama alanı olmak üzere 3 bölümden oluşturulur. Toplam alan 60 m²'den az olamaz. Zemin geçirimsizliği sağlanır. Sızıntı, döküntü ve yıkama suları için ızgaralı drenaj kanalları bulunur. Toplanan sıvılar yağ tutucudan geçirilir. Yangın algılama ve söndürme sistemi kurulur. Atık depolama alanının kapalı kısımlarında pasif havalandırma yapılır. Paratoner kurulur. Atık deposu diğer bölümlerden ayrı konumlandırılır.

5.1- Sıvı atık deposu

Sıvı atık deposunda araçtan boşaltılan sıvı ve/veya sıvılaştırılmış yakıt, motor yağı, transmisyon yağı, şanzıman yağı, hidrolik yağı, soğutma sıvıları, antifiriz, fren sıvıları ve klima sıvılarının tankları bulundurulur. Tanklarda aşağıda belirtilen gruplamalara göre depolama yapılır. Alan 25 m²'den az tutulamaz.

a)Motor, diferansiyel, şanzıman ve transmisyon yağları

b)Hidrolik ve fren sıvıları

c)Soğutma ve klima sıvıları

ç)Sıvılaştırılmış yakıt

d)Motorin

e)Benzin

f)Antifiriz

Sıvı atık tank alanında tankların toplam hacminin 1/3'ü hacminde havuzlama yapılır. Tanklarda gösterge bulunur. Tank alanın kapalı olması halinde yapı içinde pasif havalandırma sağlanır. Tanklar açık alanda ise üstü sundurmayla kapatılır. Sıvı ve gaz tanklarında topraklama yapılır.

5.2- Katı atık deposu

Araçların sökümü esnasında ortaya çıkan atıklar, aşağıda belirtilen gruplara göre tesiste birbirleriyle karıştırılmadan ayrı toplanır ve ayrı konteynerler içinde depolanır. Katı atık deposu kapalı olacak şekilde tasarlanır. Alan 20 m² den az tutulmaz. Atıkların geri kazanım ve bertaraf işlemleri çevre izin ve lisanslı tesislere yaptırılır.

a) Piller

b) Akümülatörler

c) Yağ filtreleri

ç) Hava filtreleri

d) Katalizörler

e) Cıva içeren parçalar,

f) Kadmiyum içeren parçalar,

g) Kurşun içeren parçalar

h) Artı altı değerlikli krom içeren parçalar

ı) PCB içeren parçalar

i) Nötralize edilmiş hava yastıkları

j) Asbest içeren fren balataları

k) Yağ tutucu atıkları

- l) Elektronik parçalar
- m) Basınçlı kaplar (spreyler vs.)
- n) Boya kutuları ve temizlik malzemeleri
- o) Kontamine olmuş atıklar (üstübü, eldiven, önlük, tulum vs.)

5.3- Hurda Deposu

Söküm sonucunda hurdaya ayrılan malzemeler aşağıda yer alan niteliklere uygun olacak şekilde üç yanı kapalı betonarme holler veya konteynerler içinde depolanır. Alan en az 20 m² tutulur.

- a)Demir ve demir dışı metaller
- b)Büyük plastik parçalar
- c)Camlar
- ç)Tekstiller
- d)Kauçuklar
- e) Lastikler
- f) Kompozit parçalar

6) Duş ve soyunma odaları

Duş, soyunma odaları ve tuvaletler WC TS 8357 standardına uygun olarak oluşturulur. Alanı 10 m²'den az tutulamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Çeşitli ve Diğer Hükümler

Zemin geçirimsizliğinin sağlanması

MADDE 7-(1) Tesis içi zemin geçirimsizliğinin sağlanması için zemin eğimli 25 cm beton ile kaplanır. Betonun kürlü beton veya bu amaçla kullanılacak çimentonun C30 (STS) çimento olması gereklidir. Bu koşulun sağlanamaması durumunda beton arasına 0,5 mm'lik membran serilmesi zorunludur. Zemine verilen eğim drenaj kanallarına sıvı akacak şekilde oluşturulur.

Yangından korunma

MADDE 8- (1)Yangından korunmak amacıyla tercih edilecek yapı malzemelerinin seçimi, binaların tasarımı ve alınacak önlemlerde 26/7/2002 tarihli ve 24822 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Arıtma tesisleri ve yağ tutucular

MADDE 9-(1) Atık suların arındırılması için gerekli olan arıtma sistemleri ve yağ tutucular 10/3/2010 tarihli ve 27527 sayılı Atıksu Arıtma Tesisleri Teknik Usuller Tebliği'nde yer alan kriterlere uygun projelendirilir ve kurulur. Arıtma sistemlerinin uygunluğu projesi ibraz edilerek belgelenir.

(2)Arıtma sistemi bulunan işletmelerde, ayrıca yağ tutucu ünitenin kurulması zorunluluğu bulunmamaktadır.

Alev Sızdırmazlık

MADDE 10-(1) Atölye ve atık depolama alanında parlayıcı, patlayıcı sıvı ve gazlar için kullanılan pompalar, vanalar, fanlar, bağlantı kutuları gibi alevlenme ihtimali bulunan ekipmanlar alev sızdırmaz (exproof) olarak seçilir.

İşaretleme ve Etiketleme

MADDE 11-(1) Tesisten kaynaklanacak atıkların depolandığı tanklar ve konteynerler Atık Yönetiminin Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe uygun olarak kodlanır ve atığın tehlikelilik özelliği bu ekipman üzerinde belirtilir. Kodlama ve işaretlemede kullanılacak levhalar üzerindeki ibarelerin yirmi metreden kolaylıkla okunması sağlanır.

Konteyner Özellikleri

MADDE 12- (1) Atölye içinde kullanılacak seyyar konteynerlerin tekerlekli, plastik veya paslanmaz malzemeden imal edilmiş olması gerekir.

Münferit depolar

MADDE 13- (1) Yedi emin depoları, parça depoları, sigorta şirketi hasarlı araç depoları ve benzeri depolar aşağıdaki koşulları sağlar.

- a)Zemin geçirimsizliği bu tebliğe göre sağlanır.
- b)Bu alanlarda arındırma, söküm, kesme ve parçalama işlemlerinden herhangi biri gerçekleştirilemez.
- c)Hasarlı araç ve parçalarının yıkanması durumunda, bu alanda kapalı bir yıkama bölümü oluşturulur.
- ç)Yağmur suları ve atık sular ızgaralı drenaj kanallarıyla yağ tutucuda toplanır.
- d)Depo çevresi 1,5 m yüksekliğinde yapı malzemesiyle çevrilir.
- e)Kaza yapmış araçların üzeri branda ile örtülür.

(2) Yukarıdaki koşulların sağlandığı, İl Çevre ve Orman Müdürlükleri tarafından verilecek uygunluk yazısı ile belgelenir.

İşleme Tesisleri

MADDE 14- (1) İşleme tesisleri, arındırma ve söküm işlemleri sonrasında oluşan hurdaların kesme, parçalama, öğütme gibi yöntemlerle geri kazanım veya bertarafa hazır hale getirilmesini sağlayan tesislerdir.

(2) Çevre izin ve lisansı almış geçici depolama alanları tarafından arındırma ve söküm işlemleri gerçekleştirilmemiş olan ömrünü tamamlamış araçlar ve bunların parçaları işleme tesislerine kabul edilmez.

(3) Hurda malzemelerden metalleri, büyük plastik parçaları, cam, tekstil, kauçuk ve kompozit malzemeleri işleyecek tesisler 12/5/2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tehlikesiz ve İnert Atıkların Geri Kazanımı Tebliği koşullarını, lastik işleyecek tesisler 26/11/2006 tarihli ve 26357 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği koşullarını sağlar.

(4) Arındırma ve söküm işlemleri tamamlanmış olan araçlara ait kayıttan düşme ve bertaraf formları, geçici depolama alanları tarafından çevre izin ve lisansına sahip hurda metal işleme tesislerine gönderilir. Formlar toplu halde yıl sonunda bu tesisler aracılığı ile Bakanlığa ulaştırılır.

Geçici Madde 1- (1) Münferit depolar tebliğin yayımını takip eden 12 ay içinde bu tebliğ şartlarını sağlar.

(2) 1/1/2011 tarihinden önce hurdaya ayrılmış olan araçlar, tebliğin yayımını takip eden 12 ay içinde arındırma ve söküm işlemleri tamamlanarak işleme tesislerine gönderilir.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı yürütür.